

MARIA ANTÒNIA PELAUY VIÑALS, AUTORA DE POPULART

Impressions paral·leles n°8, Escola Massana, 1998

L'any 1972 es va obrir al carrer de Moncada de Barcelona, prop de Santa Maria del Mar, la botiga *Populart*, en el mateix local on hi havia hagut un antic esmolet. En acabar l'any 1997, després d'un seguit de festes per celebrar el 25 anys de vida, *Populart* va tancar de definitivament les portes.

Populart va començar per vendre i posar a l'abast d'un públic urbà, materials artesans d'arreu d'Espanya molt ben seleccionats: tèxtils, terrissa, vidre, iconografia, art pastoril, estris i eines, joguines, etc. Més endavant la procedència dels articles es va ampliar amb productes tradicionals portuguesos, italians, de l'Amèrica llatina, de nord d'Àfrica i del sud-est asiàtic, principalment. També hi havia algunes antiguitats i reproduccions curioses i l'obra d'algunes artistes contemporànies interessades a potenciar els procediments artístics tradicionals, com *Esther Albardané* i *Lluïsa Jové*.

A més a més, a la botiga hi havia un desordre impecable, expressiu de la dèria per la síntesi de la seva mestressa, una tastaolletes

fabulosa i una conversadora molt informada i creativa. L'escenari, inestable i canviant de *Populart*, era una obra d'art, una mena d'instal·lació secreta que obligava el públic a una intensa operació de recerca i de descodificació apassionant. En aquell lloc s'hi produïa una tertúlia permanent, una allau d'informacions i confidències de tots els colors, en especial de color roig i també una mica de rosa. Allí t'hi podies trobar la gent més inesperada i cosmopolita: artistes, dissenyadors, arquitectes, actors i actrius, polítics, escriptors, psicoanalistes, tècnics de so, experts en màquines de vapor, veïns i veïnes amb oficis i habilitats sorprenents. I una trama complicadíssima de persones d'ètnies diverses: immigrants recents, emigrants potencials, refugiats teòrics, passavolants infatigables i comparses vocacionals. A *Populart* o al pis de la *Maria Antònia*, pròxim a l'establiment, s'hi han cuinat generoses menges d'arreu del món i s'hi ha decidit mil i una accions positives per a la dinamització cultural de la ciutat i la preservació dels seus recursos d'identitat, fins i tot immediatament després del cant de la Sibila.

La *Maria Antònia* és una lletraferida per partida doble, llegeix de tot per curiositat i escriu per ordenar el caos i desxifrar el sentit de les seves descobertes. També és doncs, també, feridora de la lletra. La seva relació amb el món és literària i alhora emocional. Transporta un pensament de tall narratiu i fa córrer un sentiment derivat del misteri de la fertilitat. Frueix tant de les coses en la seva degustació com en la seva creació.

La fundació de *Populart* te a veure amb la seva biografia i amb la seva formació intel·lectual. La *Maria Antònia* va perdre el pare de menuda. La seva mare, funcionària municipal, ex secretària de *Cambó* i una dona d'idees avançades, la va dur a estudiar al *Liceu Francès*. Acabat el batxillerat, va ingressar, l'any 1956, a la Facultat de Dret i es va posar a estudiar ceràmica a la Llotja durant un curs i després dos cursos més a la *Massana* amb en *Llorens Artigues* i l'*Albors*. Va coincidir amb la *Maria Bofill* a ca l'*Aguadé*, alhora que s'interessava pel teatre al costat de l'*Àngel Carmona* i aconseguia el de *Joan Brossa* en un moment de penúria cultural extrema. Conne-

ta amb la redacció d' *El Ciervo*, es compromet en la lluita antifranquista i l'any 1962 es casa amb *Josep Guinovart*. Treballa al món editorial, primer a *Ariel* i després a *Espasa Calpe* amb *Corredor-Matheos*. Va ser professora d' Història del disseny de l' *Escola Elisava* i fundadora de l' *Escola Eina*. El seu mestratge és recordat per la seva capacitat de dinamització cultural i d'obertura a camps innovadors. Va ser fundadora de l' *Associació d'Investigació Plàstica* de *FAD* i darrerament, una de les animadores més significatives de la institució. La fundació de *Populart* es planteja l'any 1972, en una cruïlla d'inquietuds i de conviccions: l'opció de combinar l'activitat intel·lectual amb la pràctica manual creativa, la descoberta dels valors artístics i semàntics de l'art popular, l'aproximació personal i política a altres realitats sociològiques i territorials. I també la necessitat de trobar un recurs de subsistència per poder endegar una recerca seriosa i pionera en l'àmbit de les funcions, les formes, els procediments i els materials artesanals; la interpretació, la conservació i la divulgació de l'art popular, del qual la *Maria Antònia* diu: "m'interessa perquè no està sacralitzat i té molts elements comuns amb l'art canònic". El muntatge de *Populart* el fa amb *Núria Ester* i és el referent d'un seguit de viatges i d'un treball de camp que abasten la Península i altres destinacions a l'Àfrica, Llatinoamèrica, l'Orient..., sempre buscant l'autenticitat de les formes i qui sap si alguna cosa més essencial encara.

Populart ha tancat perquè ja no té sentit. "Els productes genuïns s'han deixat de produir i el públic, en general, ha rebaixat la seva exigència i ha perdut el gust per la tria a l'atzar i per la troballa. Ara es prefereixen objectes tous avalats per la moda".

Però l'obra de *Populart*, l'aportació original de la *Maria Antònia* a la nostra cultura continua: el *Museu de Ceràmica* ha enriquit els fons amb aportacions seves molt ben seleccionades, Barcelona compta ara amb unes quantes botigues amb seccions d'art popular d'un interès apreciable. El barri de la Ribera ha canviat de fesomia. Els coneixements, els documents i els llibres generats allí són imprescindibles; (*Maria Antònia Pelauzy i Català Roca, Arte popular español, Editorial Blume*).

Hi ha també una última notícia suggeridora: la *Maria Antònia* està pensant d'obrir un taller (*L'Espai*) per anar-hi a parlar i a desenvolupar activitats personals de caràcter manual i artístic.

"A *Populart*, una finestra vivíssima oberta al carrer hi he après moltes coses i hi he tingut moltes satisfaccions. He vist repetidament com gent de pobles i de terres llunyanes s'emocionaven en reconèixer les riquíssimes formes de les coses més elementals dels seus pobles quasi oblidades, del seu passat entranyable. Alguna vegada han tornat amb els fills i s'han endut, sota el braç ben embolicat amb el paper vermell de *Populart*, un mos de desig de conèixer més a fons la terra dels pares".

Maria Antònia Pelauzy Viñals, autora, comunicadora i guapa de naixement: demostra que t'agrada escriure, invita'ns als teus viatges, guarda'ns un petit racó al teu nou taller i al riu cabalós de la teva amistat.

Ah Maria, demanen!